

The Gents zingen Jules de Corte

Liedjes op eenzame hoogte

Liedjes als *Ik zou wel eens willen weten* en *Als je overmorgen oud bent* behoren tot de canon van de Nederlandstalige muziek. Jules de Corte was een grootheid. Hij is alleen een klein beetje vergeten. Daar komt nu verandering in. Samen met musicus Bert van den Brink en zanger Henk Kraaijeveld brengt vocaal ensemble The Gents een Jules de Corte-programma. Daarbij werken ze ook nog eens samen met een projectkoor van blinden en slechtzienden. DOOR HARM PETER SMILDE

THE GENTS OLV ANNEMIEK VAN DER VEN

Het luisteren naar de adem van de dirigent, dat is toch wat anders dan kijken naar een dirigeerstokje

Pianist en arrangeur Bert van den Brink, die aan de concertreeks meewerkt, kende Jules de Corte goed en kwam tot diens dood in 1996 geregeld bij hem over de vloer. 'Ik heb nooit les van hem gehad', zegt hij, 'maar zo'n bezoek voelde wel zo. Bij De Corte lag de lat altijd hoog. Zijn liedjes waren zó gaaf en af, dat is nu nog indrukwekkend. Naar mijn mening verkeerde hij op dezelfde eenzame hoogte als Harry Bannink. Maar in tegenstelling tot Bannink werkte De Corte altijd alleen. Hij componeerde zijn liedjes met een boodschap zonder dat hij een stijl imiteert, bijna als een componist van klassieke muziek. Zijn werk heeft iets abstracts – hij gebruikte vaak 'men' in zijn teksten – en kan wat afstandelijk overkomen. Maar ik vind het prachtig en doordat hij nooit modebewust is geweest, hebben zijn liedjes eeuwigheidswaarde. In combinatie met zijn zachte pianospel vind ik het zo ontroerend. Als die ontroering eenmaal doorbreekt, hou ik het niet droog. Neem bijvoorbeeld het liedje *De klokkenman* dat we uitvoeren, volkomen onbekend, dat is één keer op de radio geweest en verder niet. Maar het is een schitterend verhaal, over iemand die een afspraak heeft met de dood. De Cortes moraal: 'Kom op tijd, want het kan een zaak zijn van leven en dood'.

Zielenroerselen

'Soms lijkt Jules de Corte wat vergeten. Dat is niet helemaal zo, maar we vonden het sowieso goed om iets met zijn liedjes te doen', zegt Annemiek van der Ven. Zij is dirigent van vocaal (mannen)ensemble The Gents, dat inmiddels ruim twintig jaar bestaat. Zij kreeg het idee voor het Jules de Corte-programma bij de opname van de cd 'To Mary' en het programma 'Denkend aan Holland' waarin muziek van Nederlandse bodem de leidraad was geworden. Daarin kwam ook *Ik zou wel eens willen weten* van De Corte langs, voor het koor gearrangeerd door Bert van den Brink. 'Ik hou van de Nederlandse taal, met zijn rijkdom aan beelden, metaforen en nuances', zegt Annemiek. 'Toen ik me begon te verdiepen in het werk van Jules de Corte, kreeg ik bij zijn liedjes het gevoel dat ze 'heel' zijn. Daarmee bedoel

ik dat ze echt af zijn en dat de melodie precies bij de tekst past. Dat bracht me op het idee om met The Gents een aantal liederen van hem te zingen. We combineren dat in onze concertreeks met wereldlijke renaissance-muziek. Net als bij Jules de Corte gaan deze liederen over zielenroerselen. Het lijkt me interessant om gewaar te worden hoe je naar deze muziek luistert als je eerst door het Nederlandse luisterlied op scherp bent gezet.' Samen met creatief producent en fondsenwerver Nanette Danckaarts werkte Annemiek het idee uit voor het programma. 'Nanette is er goed in om dit soort dingen breder te trekken. Zij kwam met het idee om er mensen bij te betrekken die normaal minder zichtbaar zijn op het concertpodium: blinden en slechtzienden.'

Projectkoor

'Ik ga raak altijd geïnspireerd door Annemieks ideeën, dat werkt heel goed tussen ons', bevestigt Nanette. 'Bij het schrijven en uitwerken van een plan zoek ik altijd naar samenwerking en verbinding met mensen om ons heen.' In eerste instantie was het de bedoeling om het concert toegankelijk te maken voor blinden en slechtzienden. Aanleiding daarvoor was het feit dat Jules de Corte blind was geboren, al is zijn handicap in zijn werk en leven nooit zo'n thema geweest. Al doende ontstond het idee om een projectkoor van blinden en slechtzienden samen te stellen. Nanette: 'Dat doen we in het kader van inclusie en het maatschappelijk relevant maken van onze activiteiten. Om dit allemaal te realiseren werken we samen met Stichting KUBES (kunst en cultuur voor blinden en slechtzienden), Accessibility van Stichting Bartiméus en Stichting Muziek en Visueel Gehandicapt. Daarnaast heeft ondersteuning van nog heel veel fondsen voor blinden en slechtzienden dit bijzondere programma mogelijk gemaakt.'

Pareltjes

De Corte schreef vanaf midden jaren vijftig honderden liedjes, vooral in opdracht van KRO-radio. Soms wist hij zelf niet meer wat hij had geschreven. 'Ooit vroeg een mevrouw hem naar een liedje over een pad

dat ze op de radio had gehoord', zegt Bert van den Brink. 'Jules kon dat liedje niet meer vinden. Toen heeft hij voor die mevrouw maar een ander liedje over een pad gemaakt. Deze anekdote zegt veel over de persoon die Jules de Corte was.'

De radiodagen van de artiest heeft (jazz)zanger Henk Kraaijeveld zeker niet bewust meegemaakt. Hij heeft al eerder voor The Gents vocale stukken gearrangeerd en kende ook Bert van den Brink al sinds 2013. 'Natuurlijk wist ik van het bestaan van Jules de Corte,' zegt Henk Kraaijeveld, 'thuis hoorde en speelde ik wel bijvoorbeeld *Als je overmorgen oud bent*. Als tiener was ik ontroerd door zijn akkoorden en mooie teksten. Die hebben vaak een behoorlijk morele lading. Ik vind het mooi dat hij zich niet inhoudt, al kan het er in sommige liedjes erg bovenop liggen. Als zanger vind ik het belangrijk om me op een of andere manier met een tekst te kunnen verbinden. De selectie uit zijn enorme repertoire is een wisselwerking geweest tussen Bert, Annemiek en mij. Volgens mij hebben we de balans gevonden tussen bekender werk en onbekende pareltjes. Zo'n wat minder bekend nummer in het programma is bijvoorbeeld *Het land van de toekomst*. Ook zorgen we voor balans tussen ballads en uptempo-werk. Als jazzzanger zing ik meestal in het Engels, maar ik voel me erg verwant met Nederlandse teksten. Bij zingen in je moedertaal komt de betekenis vaak toch iets dichterbij.'

Adem

Het zingen met een projectkoor van zo'n dertig blinden en slechtzienden is wel spannend, vindt Annemiek van der Ven. Die kunnen tenslotte haar als dirigent niet

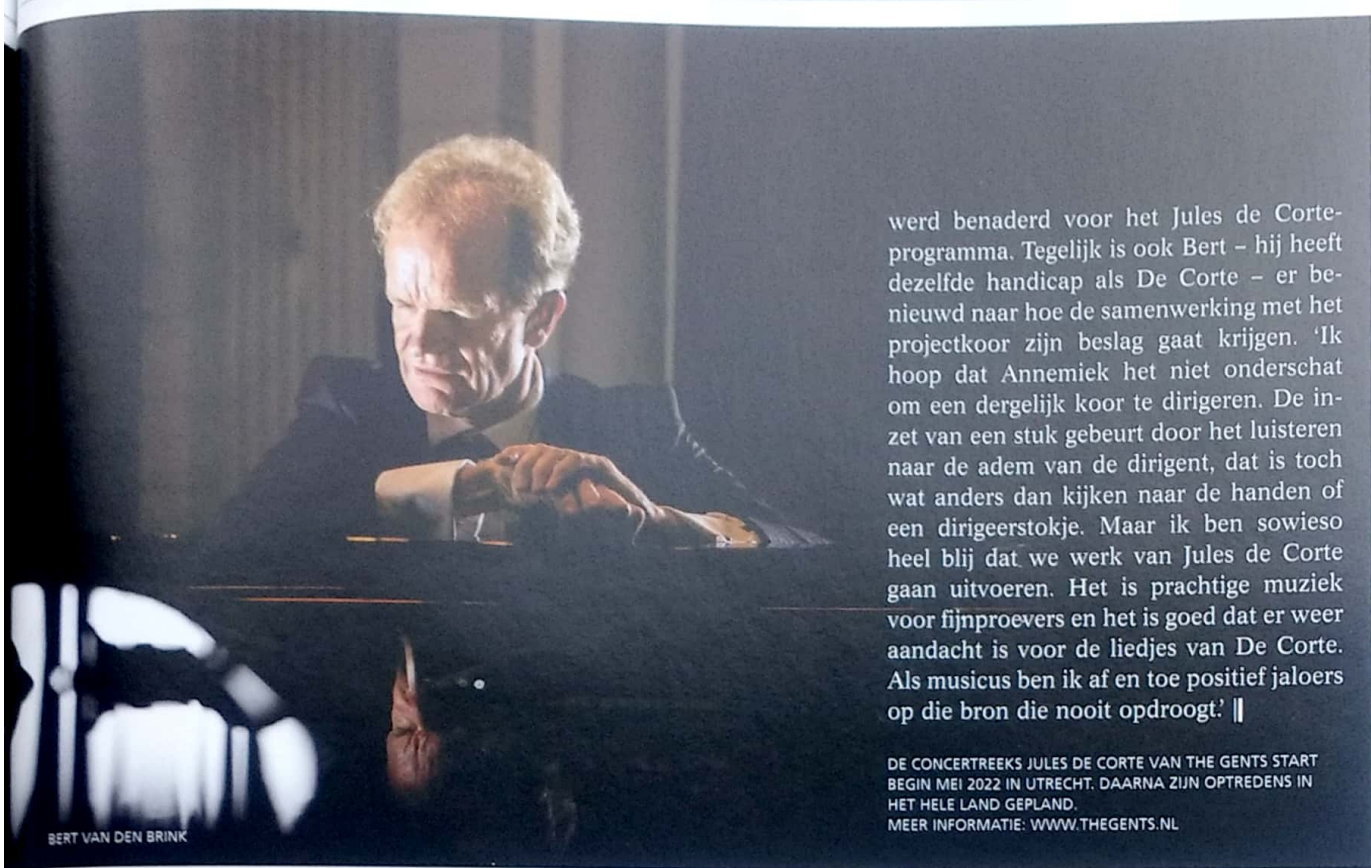
zien. 'Ik denk dat het heel bijzonder wordt en ik verheug me erop om samen met het projectkoor en The Gents te zingen. Ik ben benieuwd hoe dat werkt, maar hoop vooral op het podium te laten zien dat die spanning iets toevoegt, in positieve zin.'

Bert van den Brink stond direct te juichen toen hij

FOTO FLUKE PIP

HENK KRAAIJEVELD

BERT VAN DEN BRINK

werd benaderd voor het Jules de Corte-programma. Tegelijk is ook Bert – hij heeft dezelfde handicap als De Corte – er benieuwd naar hoe de samenwerking met het projectkoor zijn beslag gaat krijgen. 'Ik hoop dat Annemiek het niet onderschat om een dergelijk koor te dirigeren. De inzet van een stuk gebeurt door het luisteren naar de adem van de dirigent, dat is toch wat anders dan kijken naar de handen of een dirigeerstokje. Maar ik ben sowieso heel blij dat we werk van Jules de Corte gaan uitvoeren. Het is prachtige muziek voor fijnproevers en het is goed dat er weer aandacht is voor de liedjes van De Corte. Als musicus ben ik af en toe positief jaloers op die bron die nooit opdroogt.' ||

DE CONCERTREEKS JULES DE CORTE VAN THE GENTS START BEGIN MEI 2022 IN UTRECHT. DAARNA ZIJN OPTREDENS IN HET HELE LAND GEPLAND.
MEER INFORMATIE: WWW.THEGENTS.NL

MIJN FAVORIETE INZINGER

Inzingen vormt een belangrijk ritueel aan het begin van een repetitie. Of je nu aan intonatie, adem, blending of ritme werkt, het effect is dat oren en lijf 'aan' gaan, en er gezamenlijke focus ontstaat. Professionals uit de zangwereld delen in ZINGmagazine hun favoriete inzinger.

DITMAAL DE FAVORIETE INZINGER VAN **IRENE VERBURG**

FOTO: JANS VAN DER WOUDE

Er zijn vele oefeningen die ik leuk en zinvol vind als inzinger, maar deze sla ik echt nooit over: de liptriller. De liptriller verbindt als geen ander de adem met de stem. Het is de meest ontspannen oefening om door het hele stemregister te gaan zonder jezelf te forceren. Een soort yoga-oefening voor de stem!

Zet je lippen losjes op elkaar en zing de oefening zonder te forceren. Begin met

de uitademing en voeg daarna de melodie toe: een stijgende en daarna dalende kwint op een glissando, bijvoorbeeld d-a-d. Voor zangers die de oefening moeilijk vinden, werkt deze tip goed: zet je vingers onder je wangen naast je mondhoeken en duw zachtjes je wangen omhoog. Blaas daarna lucht door de lippen zonder geluid. Als je wangen daarbij bol worden, kun je de lucht met de vingers meer naar de lippen sturen. Ontspan de lippen, de kaak en de wangen zoveel mogelijk en probeer regelmatig uit te ademen. De lippen trillen op de luchtstroom (denk aan een briesend paard). Als dit goed lukt, kun je combineren met klank. Op de hogere tonen kun je van binnen op

het woordje 'toe' zingen voor een betere stemaanzet. Aandachtspunt: bij sommige zangers klinkt de oefening steeds te hoog. Het kan dan goed zijn, dat het strottenhoofd niet laag genoeg is. Denk aan het geluid van een spook en probeer het dan nog eens.

De oefening werkt goed op een stijgende en dalende kwint, maar het is ook een leuk idee om hele nieuwe liederen op een liptriller te zingen, en zo te ervaren dat de adem regelmatig blijft stromen waardoor een mooi legato ontstaat. Geen 'noten prikken', maar ook tussen de noten zingen.

Irene Verburg, mezzosopraan, zangpedagoog en koordirigent, heeft in Nederland als specialist voor jonge zangers haar naam gevestigd. Ze is als artistiek directeur van de Nationale Koren intensief betrokken bij de vocale voorbereiding voor concertproducties onder leiding van internationale dirigenten als Yannick Nézet-Séguin, Sir John Eliot Gardiner en Iván Fischer. Daarnaast treedt zij op als solist en geeft workshops rond de kinderstem in binnen- en buitenland.

www.nationalekoren.nl